

Timantti ja ruoste

Gabriel Korpi

Timantti ja ruoste

Gabriel Korpi

Timantti ja ruoste

Rikosromaani

© 2021 Gabriel Korpi

Kustantaja BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

Kannen suunnittelu ja taitto **nalle**grof
Kannen valokuva: Ilyuza Mingazova / Unsplash

ISBN: 978-952-80-4741-4

*Now you're telling me
You're not nostalgic
Then give me another word for it
You who are so good with words
And at keeping things vague
'Cause I need some of that vagueness now
It's all come back too clearly
Yes, I loved you dearly
And if you're offering me diamonds and rust
I've already paid*

1

Mistä kevät alkaa? Siitä, kun mustarastas alkaa aamuyöllä vihellellä hevuskastanjassa.

Tuo on ollut täällä koko talven, ajatteli Valo avatessaan sälekaihtimen. Ei se ole palannut mistään. Mutta tajuaa kuitenkin, että jotain on muuttunut, mennyt eteenpäin.

Oli säteilevä helmikuinen pakkasaamu Helsingin Vallilassa. Aamuöisen kevättriehan jäljiltä uupuneet kissat nukkuivat vaatekaapissa – Urho alahyllyllä ja Sylvi ylähyllyllä. Yrityksen kassassa ja pankkitilillä oli rahaa, ja Valolla oli lauantaiaamiaiseksi Hakaniemen hallista

edellispäivänä haettuja karjalanpiirakoita, sellaisia oikeita. Liikkeen varastossa parin korttelin päässä odotti järjestämistään 1800-luvulla syntyneen rouvan töölöläiskodin herkullinen irtaimisto. Juuri edellispäivänä Valo oli saanut selvitettyä, kuka sabotoi autoliikkeen Mercedes-Benz-vaihtoautoja Konalassa. (Toimeksiantajan eli omistajan poika. Valo ei ollut selostuksen annettuaan jäänyt seuraamaan, miten tilanne eteni.) Lisäksi Valo oli terve kuin puistorusakko.

Asiat olivat oikein hyvin.

Paitsi että yksikään edellä mainituista asioista ei juuri nyt huvittanut eikä ilahduttanut Valo Kurkea, entistä poliisia ja nykyistä vanhojen tavaroiden kaupan pyörittäjää ja sivutoimista yksityisetsivää. Eikä mikään muukaan asia. Ei mikään muu kuin mustarastas, eikä se voinut koko Valon elämää siivilleen ottaa.

Valo avasi keittiön radion – se oli nätti Saloran Salome3, jonka Valo oli ominut itselleen eräästä kuolinpesästä – ja istui alas. Hän natusti karjalanpiirakkansa, nieli kahvinsa ja totesi ongelmansa olevan se, että hänellä oli tylsää. Niin tylsää, että teki mieli upottaa hampaat ovenpieleen vain sen takia, ettei alkaisi ulvoa. Saati soittaa entiselle pomolleen ja mankua saada tulla takaisin ratkomaan oikeita rikoksia oman ryhmän kanssa. Paitsi että Pasilan laatikkoleikkien jäljiltä Valo ei enää edes tiennyt, keitä oli jäljellä ja kenelle olisi soit-
tanut. Jos olisi.

Valo tuijotti keittiön seinää.

Kuunteli merisään.

Kuori appelsiinin.

Onneksi oli Nokia. Ei saapas eikä paikkakunta, vaan matkapuhelin. Se sijaitsi tiskipöydällä ja soitti Säkkijärven polkkaa, ja polkan takana oli Jan. Ennen vastaamistaan Valo tosin mietti hetken, puristaisiko tylsistymisestään kaiken irti ja ilmoittaisi, ettei jaksaisi tänään yhtä ainutta heilansa suunnitelmaa tai sellaisen toteutusta, mutta Janin hyvä tuuli puhalsi hänen hennon aikeensa kumoon saman tien, ja hyvä niin.

“Onko sulla jotain tärkeää täksi päiväksi? Aiotko sä pitää liikkeen auki? Ellet aio niin lähdetkö ajelulle? Me tarvitaan Helenan kanssa kuskia. Tai pääsee sinne bussillakin, mutta aikaa menee kolme kertaa enemmän. Lähde meidän kanssa huviretkelle! Mä maksan bensat. Tai puolet ainakin. Helenalla ei ole rahaa, ei kysytä siltä.”

“Riippuu minne”, vastasi Valo, vaikkei riippunutkaan. Tänäpä hän lähtisi huviretkelle vaikka Konnunsuolle. “Mutta miten niin Helenan kanssa? Miksen mä tiedä tästä mitään? Mistä lähtien te olette suunnitelleet viikonloppuohjelmanne ilman mua?”

“Helenasta riittää emoksi molemmille”, ilmoitti Jan. “Se sanoi itse. Mutta mitä reissuun tulee niin kai sä tiedät että Helena sai töitä

sellaisesta paikasta kuin Silverfors?”

“Jotain se mainitsi. Tosin mä en tiedä miten Helena pärjää maaseudulla. Tai siis missään muualla Suomessa kuin Helsingin kanta-kaupungissa.”

“Silverfors ei olekaan oikeaa maaseutua. Siellä oli tehdas, muistatko?”

Valo kaivoi aivojaan. “Hämärästi jotain rautanauloihin liittyvää. Mutta miksi myös sun pitää Silverforsiin päästä, jos Helena on sinne töihin menossa?”

“Koska Helena järjesti mullekin töitä! Me selitetään lisää kun ollaan matkalla. Tiedätkö missä se paikka on?”

“Jossain lännessä?” veikkasi Valo. “Kirkkonummen tuolla puolen?”

“Kaukana Kirkkonummen tuolla puolen. Mutta ei huolta, meillä on kartta ja ohjeet ja eväitä. Hae mut tunnin päästä niin noukitaan sitten Helena. Heippa!”

Valo katsoi kelloaan. Kissanruokaa kuppeihin ja pannuun lisää kahvia. Hän tunsi olonsa heti reippaammaksi, ikään kuin jotain uutta olisi alkamassa hänelle itselleenkin.

2

“Saisko nyt niitä selityksiä”, sanoi Valo, kun he olivat selvinneet Länsiväylästä. Kolmikko istui rinnakkain Valon Fiat Ducaton etupenkillä. Helena ehosti silmiään (Valo ei ollut edes tajunnut, että Ducatonkin häikäisy-suojassa oli meikkipeili) ja Jan mutusti viikunoita.

“Yritä nyt hyvä mies ajaa tasaisemmin vähän aikaa tai musta tulee panda”, käski Helena, kun Valo väisti pientareelle hyytynyttä harmaata Subaruja. “Kyse on siitä että lupasin koota Silverforsin taidenäyttelyn kesäksi. Kiire tässä tulee, mutta ne saivat yllättäen apurahaa useammaltakin säätiöltä, eikä Marianne ehdi kaikkea itse tehdä.”

“Kuka on Marianne?” kysyi Valo ja muistutti itseään, että Ducato pitäisi viedä vuosihuoltoon.

“Marianne on Silverforsin taiteilijaosuuskunnan toiminnanjohtaja”, sanoi Helena. “Arkkitehti. Me ollaan tunnettu jo opiskelua ajoista, ja meillä on ollut yhteisiä asiakkaita. Marianne lähti Silverforsin pari vuotta sitten ja perusti muiden sinne muuttaneiden kanssa osuuskunnan. Silverforsissa on paljon isoa tyhjää halpaa tilaa.”

“Mistä Helsingissä taas on pulaa”, valisti Jan.

“Joo. Isoa tilaa, missä on hyvä tehdä kaikenlaista, kuten veistoksia ja metallia ja lasia ja keramiikkaa. Ja maalata tietenkin. Ihmiset ei tajua miten paljon maalaaminen tarvitsee tilaa ja valoa ja tuuletusta ellet sä tee jotain pieniä akvarelleja”, sanoi Helena.

“Ja miten Jan tähän liittyy?” kysyi Valo ja katsoi tökerösti ohittelevaa mustaa Audia pahalla silmällä.

“Koska Helena pyysi mua suunnittelemaan näyttelyarkkitehtuurin!” hihkaisi Jan ja heilutti molempia käsiään kuin urheiluottelussa. “Mä olen aina haaveillut sellaisesta, mutta kukaan ei ole koskaan kysynyt mua tekemään. Kodit ja toimistot on ihan kivoja, mutta niitä mä olen tehnyt vaikka kuinka monta.”

“Eli Helena saa sut halvalla.”

“Juuri näin”, totesi Helena iloisesti ja piirsi itselleen punakynällä suun. “Ei osuuskunnalla liikaa fyrkkaa ole, vaikka apurahoja saivatkin.”

“Miksei se sun kaverisi suunnittele sitä näyttelyä itse?” kysyi Valo.

“Kuten mä jo sanoin: ei se ehdi”, muistutti Helena. “Mariannella on kädet täynnä osuuskunnan pyörittämisessä, ja rakennusten kunnostamisessa siihen malliin että niitä voi vuokrata uusille tulijoille. Ei niille tietenkään mitään suuria ihmeitä tehdä, pääasia että on seinät ja katto, mutta mielellään niin että katto ei vuoda ja seinät pysyy pystyssä. Ja pitäähän niissä vesi juosta ja sähkötkä kulkea.”

“Oi ei! Katsokaa miten kaunista!” huudahti Jan ja osoitti lumihuntuista niittymaisemaa, jossa vaelsi kaksi isoa ja yksi pieni hevonen. “Valo, pitäiskö muuttaa maalle? Hankkia talo ja iso piha. Ja kasvihuone ja pihasauna ja koiria ja...”

“Ei”, sanoi Valo. “Milloin pitää kääntyä?”

Jan tutki karttaa. “Ei vielä pitkään aikaan. Miks kaiken pitää olla niin kaukana Helsingistä?”

“Tai Helsingin kaukana niistä”, sanoi Helena.

“Miten sä meinaat pärjätä siellä?” kysyi Valo.

“Oikein hyvin, koska mun kotona alkaa ensi kuussa putkiremontti”, ilmoitti Helena. “Tää meni kerrankin ihan nappiin. Mä olen myös kaivannut vaihtelua Helsinkiin.”

“Jos sä niin sanot”, lausui Valo.

Reilun tunnin ajomatkan, kymmenien hevosten ja yhden aasin jälkeen tie sukelsi metsien keskelle ja kiemurteli kapean joen vartta. Viimeksi mainitun elukan lajinmäärityksen suoritti korvien perusteella Jan, Meksikon- ja Kalifornian-kokemuksiinsa nojaten. Lopulta näkyviin ilmaantui kyltti “Hopeakoski Silverfors”, ja molemmin puolin tietä alkoi putkahdella eri-ikäisiä ja eri ränsistymisvaiheissa olevia rakennuksia kuin tyhjästä. Kylänraitilla kulki vanha kumarrainen mies ja kuljetti tomeraa pystykorvaa, tai toisin päin. Ketään muuta ei näkynyt.

“Mihin mä ajan?” kysyi Valo. “Onko täällä jotain mitä voi sanoa keskustaksi?”

“Me sovittiin että nähdään torin laidalla, laitoin Mariannelle tekstarin kun me oltiin ohitettu Siuntio”, sanoi Helena.

“Missä täällä on tori?”

“Ehkä se on tuo aukion tapainen? Jonka laidalla on kauppa, katso. Ja siellä on Marianne. Parkkeeraa tuonne kaupan luo, kyllä kai siihen voi jättää.”

“Kiva kun tulitte”, lausui punaiseen pitkään toppatakkiin pukeutunut nainen, jolla oli tumma polkkatukka. Hän halasi Helenaa ja puristi jämäkästi Valon ja Janin kättä. Marianne oli pitkä ja ryhdikäs ja hänellä oli katse, jolla nähtävästi läpivalaistiin sekä ihmisiä että rakennuksia. “Oletteko koskaan käyneet täällä? Ette? Ei se mitään, harvalla ulkopuolisella tänne on ollut mitään asiaa. Tehdään ensin pieni sightseeing, niin saatte edes jonkinlaisen käsityksen siitä, minne olette joutuneet. Mennään sitten meille syömään. Onhan teillä sellaiset kengät joilla voi kävellä?”

Valo vilkaisi Helenaa, joka huojui urheana mustissa italialaisissa saapikkaissaan.

“Kyllä mä pärjään”, vakuutti Helena ja mulkaisi Valoa ylhäisesti.

“Hyvä. Mennään ihan ensimmäisenä tuonne kosken suuntaan. Sieltä nimittäin kaikki alkoi”, osoitti Marianne. “Ilman koskeahan täällä ei olisi yhtään mitään. Koskea ja metsää. Niiden takia tänne kasvoi tehdaskylä.”

“Miksi tänne, keskelle ei mitään?” ihmetteli Valo.

“Ruotsin kruunu tarvitsi 1600-luvulla rautaa. Suomeen perustettiin rautaruukkeja, koska täällä oli puuta, jota polttaa ja koskia, joista saatiin voimaa”, selitti Marianne. “Täkaläinen järvimalmi, siis se mistä rautaa tehtiin, ei ollut kovin kummoista, mutta sitten tänne alettiin tuoda rautamalmia Ruotsista. Joka sitten vietiin puhtaana rautana takaisin.”

“Kolonialismia”, tokaisi Helena.

“Voi sen niinkin ajatella”, myönsi Marianne. “Ei se mitään ke-

hitysapua ollut, vaan bisnestä. Silverforsin perusti Ruotsista tullut Hans Tillman, mutta ruukin pyörittäminen oli kovaa hommaa, joten omistajat vaihtuivat monta kertaa. Pitkin 1700-lukua piti vielä sotia venäläisiäkin vastaan. 1800-luvun alussa, kun ajat rauhoittuivat, omistajaksi tuli Bladh-niminen kauppias, josta aateloituna tuli von Bladh. Bladhit sitten perustivat naulatehtaan. Niistä ihmiset yleensä Silverforsin tietävät. Kaikki jotka on joskus rakentaneet jostain muistaa naulat.”

“Totta kai”, sanoi Jan, joka ei Valon tietämän mukaan koskaan ollut rakentanut edes puuvajaa, suunnitellut vain.

“Mutta on täällä ehditty tehdä lyhyempiä aikoja monenlaista muutakin, kuten moottorikelkkoja ja pulpetteja ja lasikuituveneitä”, Marianne täydensi. “Kunnes sitten ei enää oikein mikään kannattanut.”

“Onko Bladheja vielä jäljellä?” kysyi Helena.

“Yksi kappale on”, sanoi Marianne. “Ja se viimeinen onkin yhtä lujaa tekoa kuin ruukin naulat. Etteköhän te Aliceen ennen pitkää törmää, vaikkei hän paljoa liikukaan. Alice on kahdeksissakymmenissä. Jos katsotte tuonne koivikkoon päin niin huomaatteko nuo kivijalan jämat? Siinä kohtaa oli Bladhien kartano, joka valmistui 1820. Oikein kaunis empirerakennus kuvien perusteella, vaikka ehkin rapistua viimeisinä vuosikymmeninä. 1970-luvun lopulla se paloi maan tasalle.”

“Miksi se paloi? Oliko se tuhopoltto?” kysyi Valon sisällä ikuisesti asuva keskikokoinen poliisi.

“Syttyi salamasta, silloin oli kova ukonilma. Ja talo oli kaikeksi onneksi jo tyhjillään. Se oli ollut asuinkelvoton jo useita vuosia – Alicella ja hänen veljellään ei ollut enää rahaa sen ylläpitoon. Alice oli muuttanut tuohon keltaiseen taloon jo aiemmin. Sitä sanotaan insinöörintaloksi, koska siinä asui aikoinaan tehtaan parempaa väkeä. Toisessa päädyssä asui Alicen pikkuveli Robert.”

“Asui?” kysyi Helena ja taiteili liukkaalla tiellä.

“Robert kuoli 80-luvulla. Minä en ehtinyt häntä koskaan tavata, mutta olin valvomassa talon remonttia pari vuotta sitten. Robertin asunto tyhjennettiin vasta silloin ja tavarat vietiin varastoon. Asunto oli aika järkyssä kunnossa. Robert oli tupakkamiehiä, eikä erityisesti viitsinyt siivota. En tiedä osaatteko edes kuvitella.”

“Osaan”, sanoi Valo, muttei välittänyt muistella enempää.

“Ja tuolla toisessa suunnassa ovat sitten kaikki teollisuusrakennukset”, viittasi Marianne. “Kuten näkyy niin niitä on joka lähtöön, ja erittäin vaihtelevassa kondiksessa. 1600-luvun rakennuksia ei enää ole, mutta 1700-luvulta on säilynyt mylly ja masuuni. Mylly on tuolla oikealla puolella ja masuuni vähän kauempana vasemmalla, tuon männikön takana.”

“Miksi ne ovat tuon värisiä?” ihmetteli Valo.

“Ne on tehty slagitiilistä”, brassaili Helena. “Raudanvalmistuksen kuonasta.”

“Katos, sitä on tehty kotiläksyjä”, sanoi Marianne. “Se on jännän näköistä tavaraa. Kiiltää hienosti. Uudemmat rakennukset ovat sitten tylsempiä. Tuossa vasemmanpuoleisessa tiilirakennuksessa on

Koistisen Tepon lasihytti, ja siinä vieressä on on kuvataiteilijoita ja pari kuvanveistäjää ja hienopuuseppä. Ja Ilonan keramiikkapaja. Sen takia me tänne tultiinkin. Tänne mahtuu. Nyt Ilonalla on tarpeeksi varastotilaa ja pihalla kunnon uuni.”

“Paljonko täällä oikein on porukkaa?” kysyi Helena.

“Kolmisensataa. Mutta älkää suinkaan kuvitelko, että meikäläiset taiteilijahöhröt ovat suurin porukka, kyllä täällä edelleen eniten asuu Silverforsin tehtaan vanhaa väkeä. Koulu suljettiin pari vuotta sitten, mutta on meillä edelleen kauppa ja päiväkotia ja baari. Se on tuolla, näettekö? Meidän ainoa funkisrakennus. Tehdas tarvitsi uuden kanttiinin 30-luvulla, joten johtaja tilasi sellaisen veljenpojaltaan.”

“Minusta se on hieno”, sanoi Valo ihaillen. Funkis oli hänen heikko kohtansa.

“Onhan se, mutta tässä ympäristössä aika erikoinen ratkaisu”, naurahti Marianne. “Tasakatto ja kaikki. Herra sankariarkkitehti halusi jättää selvän jäljen ympäristöönsä.”

“Missä ihmiset täällä oikein asuu? Siis tavalliset ihmiset”, ihmetteli Jan.

“Tuon metsän takana on muutama iso kaksikerroksinen puutalo, joissa on pieniä työväenasuntoja, ja tuolla ylärinteessä on vaikka miten paljon asumuksia eri ajoilta. Meillä on Ilonan kanssa punainen mökki 1800-luvulta. Korjaamista riittää koko ajan. Juuri saatiin rakennettua kylpyhuone ja se on tiedättekö aivan luksusta, kun pääsee omaan suihkuun. Että hanasta tulee vettä, ja sitä tulee paljon ja se on märkää ja kuumaa.”

“Kuka tämän kaiken oikein omistaa?” kysyi Helena. “Alice von Bladh?”

Marianne pudisti päätään. “Rakennukset eivät ole kuuluneet suvulle enää pitkään aikaan. Alicella on elinkorko ja insinöörintalo. Tehtaan peri Robert, joka myi sen isolle kilpailijalle 60-luvulla. Yhtiö oli huonossa jamassa jo ennen myyntiä, Robert ei ilmeisesti ollut mikään teollisuusmies. Kilpailija lopetti toiminnan täällä 70-luvulla, ja tuotanto siirrettiin Keski-Suomeen ja Saksaan.”

“Saiko työntekijät kaikki kenkää?” tiedusteli Valo, koska oli Valilasta.

“Osa muutti Keski-Suomeen ja osa jäi työttömäksi ja osa siirtyi eläkkeelle. Se muutti tätä paikkaa ihan valtavasti, kun teollinen toiminta loppui. Mutta sitten alkoi muuttaa meikäläisiä. En osaa vielä sanoa, kumpi asia muutti kylää enemmän.”

“Miten taide- ja muotoiluporukka tänne löysi?” ihmetteli Jan. “Oliko tästä lehdessä ilmoitus?”

“Koistisen Teppo on ollut kaikessa puuhamiehenä. Hän on täällä alun perin kotoisin”, sanoi Marianne. “Suurin osa rakennuksista kuuluu tehtaan ostaneelle saksalaiselle Hellemannille, ja siellä ollaan tyytyväisiä, kun joku näitä haluaa vuokrata ja välillä ostaakin. Myisivät varmasti kaiken jos joku vaan huolisi.”

“Missä se näyttelytila on?” kysyi Helena ja katseli ympärilleen. “Päästäänkö me Janin kanssa jo vilkaisemaan sitä?”

Marianne nyökkäsi ja kaivoi taskustaan avainnippun. “Ajattelinkin että haluatte varmaan katsoa sitä mahdollisimman pian. Eiköhän

Entinen poliisi, nykyinen vanhan tavaran kauppias ja yksityisetsivä Valo Kurki lähtee kesänviettoon pieneen ruukkikylään. Silverforsin idyllisen pinnan alla tuntuu kuitenkin lymyävän asioita, joista Valo ei voi olla kiinnostumatta. Mihin hän tulee sohaisseeksi? Osaako Valo lopettaa ajoissa vai joutuvatko viattomat kärsimään, kun menneisyyden salaisuudet paljastuvat?

Dekkari on jatkoa West Endin tytöille ja Täydelliselle päivälle. Sarja sijoittuu 90-luvun Helsinkiin (ja vähän muuallekin).

”Oivallinen dekkarisarja on nyt vienyt ❤️ totaalisesti!”
Kirsin kirjanurkka / Twitter

”Vaikka Gabriel Korven lause on kepeä, teksti kätkee enemmän kuin kertoo. Se on koukuttavaa, koska lukija joutuu täyttämään tyhjät kohdat ja aukot itse.” Even valinta -blogi

”Hyvässä kirjassa pitää olla alun koukku, joka nappaa mukaansa. Kirjan pituisen matkan mielenkiintoa ylläpitävä jännite ja loppumetreillä vielä yllättävä käänne ja lopun ekstrasäilytys. Kaikki nämä löytyvät. Mitä muuta sitten kaipaisikaan - paitsi tietysti jatkoa!” Erikoiset asiantuntijat -blogi

”Korpi kirjoittaa sujuvasti ja osaa viedä dialogeilla kerrontaa eteenpäin.” Ari-Matti Auvinen / Ruumiin kulttuuri 1/2021

gabrielkorpi.com
Twitter @gabrielkorpi
Instagram @gabrielkorpi

9 789528 047414